

Тамара КУРАТЬОВА,

студентка М11 гр.

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **Лариса ПОПОВА,**

к. філол.н., доц. (БДПУ)

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Інтеграція України у світовий освітній простір, модернізація нової української школи спрямовані на компетентнісну освіту, оскільки нині традиційна знаннева парадигма (знання – вміння – навички) вже недостатня для формування особистості, здатної до вільного спілкування у різних сферах полікультурного простору. Компетентнісна переорієнтація української освіти, за А. Крамаренко, актуальна і складна, адже вимагає соціалізації особистості, яка здатна до життя та самореалізації в суспільстві, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, що забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної гуманістично зорієнтованої життєдіяльності [1, с. 134].

Здатність учнів початкової школи до комунікації значною мірою впливає на ефективність процесу спілкування. Комунікативна компетентність є ключовою в освітньому процесі, тісно пов'язана зі спілкуванням і комунікацією та вивчається різними науковими галузями. Учені-дидакти, методисти, психологи, лінгвісти (А. Андреев, Н. Бібік, В. Бондар, І. Гудзик, С. Жуйков, М. Пентилук, О. Прищепа та ін.) розглядають комунікативну компетентність не лише як мету навчальної діяльності, а як одну із важливих умов формування успішності молодшого школяра в освітньому процесі.

Організація освітнього процесу у початковій школі вибудовується на основі компетентнісного підходу і спрямована на досягнення конкретних освітніх результатів – знань, умінь, навичок, формування ставлення, досвіду, які готують дитину до життя у соціумі. Компетенції є структурними компонентами змісту освіти та існують у певній ієрархічній системі: *ключові* (надпредметні, міжпредметні, базові); *загальнопредметні* (галузеві); *предметні* (спеціально-предметні) [1, с. 8].

Серед характерних ознак ключових компетенцій українські вчені (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко) вирізняють: поліфункціональність (створюють можливості для розв'язання широкого кола освітніх завдань і проблем); міждисциплінарність (застосовуються як в освітньому процесі, так і в позашкільній); багатокomпонентність; спрямованість на розвиток творчого, критичного мислення, рефлексії, визначення власної позиції, поєднання особистісного і соціального; ситуативність.

Аналіз лінгвістичної, лінгводидактичної та психолінгвістичної літератури доводить, що лексична компетентність – здатність особистості швидко і якісно, на рівні програми оперувати не словами, а семантичними полями, зі складу яких людина обирає потрібне слово, словосполучення,

щоб із можливою точністю висловити свою думку в мовленні, спілкуванні, з опорою на граматичну структуру мови (макроструктуру мови).

Цілісну систему формування лексичної компетентності учнів початкової школи було реалізовано на базі Комунального закладу освіти «Середня загальноосвітня школа №107» Дніпропетровської міської ради (2019-2020 р.р.).

Програмою експериментально-дослідної роботи на першому – рецептивно-репродуктивному – етапі навчання було передбачено впровадження лексико-семантичних вправ паралельно з вивченням основного граматичного програмового матеріалу з української мови. Результатом словникової роботи на означеному етапі стало практичне оволодіння учнями простими системними зв'язками слів (парадигматичними і синтагматичними).

На другому – продуктивному – етапі було передбачено засвоєння учнями наявних зв'язків між одиницями мови, відтак словникова робота була спрямована вже на поглиблене вивчення слова в його лексичних зв'язках і відношеннях, оволодіння його парадигматикою та синтагматикою.

Третій – евристичний – етап експериментально-дослідної роботи став етапом формування не лише правильного, а й досконалого мовлення учнів початкових класів, оскільки було зміщено акценти в практичний контекст роботи з культури мовлення (орфонімічній роботі). Значну увагу приділено роботі над одиницями мови, засобами виразності та образним мовленням.

Четвертий – творчий – етап був спрямований на розвиток творчих мовленнєвих здібностей учнів початкової школи, формування в них умінь і навичок продуктивного характеру, оволодіння такими якостями мовлення, як змістовність, логічність, точність, багатство, доцільність, виразність, чистота, правильність.

Отже, нами представлено складові магістерського дослідження, яке передбачає остаточне опрацювання представленої методики з окресленої проблематики.

ЛІТЕРАТУРА

1.Крамаренко А.М. Ідеї гуманістично орієнтованого освітнього процесу Василя Сухомлинського в сучасних реаліях. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2018. С. 134-141.

2.Попова Л.П. Методика навчання української мови: матеріали до вивчення курсу: навчально-методичний посібник. Мелітополь, 2019. 166 с.